

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื่อลายช้างตึกดำบรรพ์:
กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส
ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา
Cost and Return Analysis of Ancient Elephant Pattern Mat Weaving:
A Case Study of the Thachangensis Textile and Product Processing
Community Enterprise, Tha Chang Subdistrict, Chaloem Phra Kiat District,
Nakhon Ratchasima Province

เพชรรัตน์ สุทธิเทพ^{1*}, ธวัชรัตน์ ประจันตะเสน², เกศินี ถนอมพลกรัง³,

วันวิสาข์ ธรรมวิชา⁴ และ ชลิตา แควกลาง⁵

Petcharut Suthitep^{1*}, Tawanrat Prajuntasen², Kesinee Tanomponkang³,

Wanwisa Thamwicha⁴ and Chalita Keawklang⁵

^{1,2,3,4,5}หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน คณะวิทยาการจัดการ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

^{1,2,3,4,5}The Faculty of Management Science, Bachelor of Business Administration Program in Finance,

Nakhonratchasima Rajabhat University

*Corresponding author's email address: Petcharut.s@nrru.ac.th

วันที่รับบทความ (Received)

5 มิถุนายน 2569

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

15 กรกฎาคม 2569

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

24 กรกฎาคม 2569

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื่อลายช้างตึกดำบรรพ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง คือ ประธาน รองประธาน คณะกรรมการ เลขานุการ และเหรัญญิก ของวิสาหกิจกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกนำมาวิเคราะห์หาต้นทุนและผลตอบแทน สถิติที่ใช้การวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50-60 ปี มีประสบการณ์ในการทอเสื่อมากกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยได้รับความรู้และเทคนิคการทอเสื่อจากพ่อและแม่ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก และหารายได้เสริมจากการทอเสื่อกลายช้างตึกดำบรรพ์ รายได้จากการขายเสื่อ (ไหลราชินี) ลายช้างตึกดำบรรพ์ ขนาด 60x200 ซม. เท่ากับ 5,850 บาทต่อรอบการผลิต มีต้นทุนรวม เท่ากับ 5,588.03 บาท ต่อรอบการผลิต

ประกอบด้วย ต้นทุนผันแปร 5,002.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 89.52 โดยในส่วนต้นทุนผันแปรนั้น ต้นทุนที่มากที่สุด คือ ค่าแรงงานในการทอเสื่อ 2,835 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.73 และต้นทุนคงที่ 585.83 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.48 กำไรขั้นต้น 261.97 บาทต่อรอบการผลิต อัตรากำไรขั้นต้น ร้อยละ 4.48 และจุดคุ้มทุน 7 ผืนต่อรอบการผลิต

คำสำคัญ: ต้นทุน, ผลตอบแทน, เสื่อลายช้างศึกดำบรรพ์

ABSTRACT

The objective of this study was to analyze the costs and returns of weaving ancient elephant-patterned mats produced by the Thachangensis Textile and Product Processing Community Enterprise, located in Tha Chang Subdistrict, Chaloem Phra Kiat District, Nakhon Ratchasima province. The sample consisted of 10 participants: the chairperson, vice-chairperson, committee, secretary, and treasurer of the enterprise. Data were collected through in-depth interviews and analyzed to determine cost and return structures. The statistical methods included percentage calculations and content analysis. The findings revealed that most members were female, aged between 50 - 60 years, with more than five years of mat weaving experience, having acquired knowledge and techniques from their parents. The majority consisted of primarily farmers who supplemented their income through weaving mats with the ancient elephant pattern. The revenue from selling krajoed (Queen rush) mats with the ancient elephant pattern, 60 x 200 cm in size, amount of 5,850 THB per production cycle. The total production cost was 5,588.03 THB per cycle, consisting of variable costs of 5,002.20 THB (89.52%), with weaving labor costs being the highest at 2,835 THB (50.73%), and fixed costs of 585.83 THB (10.48%). The gross profit per the production cycle was 261.97 THB, representing a gross profit margin of 4.48%, with a break-even point of 7 mats per cycle.

Keywords: Cost, Return, Ancient Elephant Pattern Mat

บทนำ

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้มีการพัฒนารูปแบบของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการนำทรัพยากรหรือภูมิปัญญาของท้องถิ่นนั้น ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับกิจการวิสาหกิจชุมชนและสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ มาสร้างให้เกิดรายได้ รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับด้านการบริหาร

จัดการ ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต ด้านการเงินและบัญชี ด้านการตลาด เป็นต้น เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2548) ซึ่งข้อมูลทางด้านบัญชีถือเป็นข้อมูลหนึ่งที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าข้อมูลการบริหารด้านอื่น ๆ การตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดราคาขายเป็นการตัดสินใจที่มีความสำคัญ เนื่องจากเป้าหมายในการประกอบธุรกิจนั้น คือ ความสามารถในการขายสินค้าหรือบริการให้ได้กำไรสูงสุด เพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดได้ในระยะยาว ผู้ประกอบการจึงควรตัดสินใจในการกำหนดราคาขายอย่างรอบคอบโดยพิจารณาจากต้นทุน เพราะถ้าหากตั้งราคาขายสูงเกินไปก็จะส่งผลให้จำหน่ายสินค้าหรือบริการไม่ได้หรือถ้าหากตั้งราคาต่ำเกินไปก็จะขาดทุน (ไพบูลย์ ผงวงศ์, 2561) ดังนั้นต้นทุนการผลิตถือเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานเพราะเมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้กำไรลดลง ผู้ประกอบการจะต้องวิเคราะห์ต้นทุนให้ถูกต้องเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ (สัมฤทธิ์ ศิริชนะรัตน์ และ นิรนาท เสนาจันทร์, 2565) ซึ่งส่วนใหญ่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะมีจุดอ่อนด้านการจัดทำระบบบัญชีที่อาจจะยังไม่ครบถ้วน และขาดความรู้เรื่องการคำนวณต้นทุนตั้งแต่เริ่มผลิตสินค้า จึงไม่ทราบต้นทุนสินค้าที่แท้จริง บางกลุ่มตั้งราคาขายสินค้าโดยไม่คำนึงถึงต้นทุนทำให้มีการตั้งราคาขายสูงเกินไปหรือต่ำเกินไป ส่งผลให้ประสิทธิภาพการขาดทุนและขาดสภาพคล่องทางการเงิน (อรอุมา สาลี และคณะ, 2565)

วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าช้างเอราวัณ เลขที่ 63 หมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวรี ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา ได้สืบทอดการทอเสื้อมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษ เดิมทอเสื้อแบบไม่มีลวดลาย ปัจจุบันได้มีการพัฒนาลวดลายประยุกต์ขึ้นมาใหม่กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้แก่ ลายช้างศึกดำบรรพ์ เนื่องจากในอดีตตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการทอผ้าของตะกอนกรวดทราย จนกลายเป็นแหล่งฟอสซิลช้างกลุ่มน้ำมูล โดยได้มีการขุดค้นพบฟอสซิลช้างศึกดำบรรพ์หลากหลายสายพันธุ์มากที่สุดในโลก คือ ค้นพบ 10 สกุล จาก 55 สกุลที่พบทั่วโลก (ประเทือง จินตสกุล, 2562) อีกทั้งสถานที่จัดตั้งกลุ่มยังอยู่บนเส้นทางทางท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค ซึ่งองค์การยูเนสโกประกาศรับรองให้เป็นอุทยานธรณีระดับโลก หรือจีโอพาร์คโลกยูเนสโก (UNESCO Global Geopark) เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 (ไทยพีบีเอส, 2566) และยังอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น ไทรงามเฉลิมพระเกียรติ (อายุราว 200 ปี) ภูมิทัศน์โขลงช้างศึกดำบรรพ์ เรือโบราณใกล้สะพานมูลมะรันรัฐ เป็นต้น ทางวิสาหกิจชุมชนจึงได้ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ กก(ไหลราจีน) ซึ่งเป็นวัชพืชมาทอเสื้อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้นเพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยว โดยจะเน้นใช้แรงงานในครัวเรือน ต่อมาหลายหน่วยงานเข้ามาให้การสนับสนุนถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิคการผลิตและการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากเสื้อให้ตรงตามความต้องการลูกค้า ตลอดจนช่วยหาช่องทางการตลาด ส่งผลให้มียอดจำหน่ายสินค้าเพิ่มมากขึ้น สินค้าของกลุ่ม ได้แก่ เสื้อลายช้างศึกดำบรรพ์ อาสนะ เสื้อทอใส่กรอบรูป เป็นต้น โดยสินค้าที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภค ได้แก่ เสื้อทอลายช้างศึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. แต่จากการสำรวจพบว่าวิสาหกิจชุมชนยังไม่มีมีการจัดทำบัญชีอย่างเป็นระบบและไม่ได้มีการคำนวณต้นทุนการผลิต เช่น ค่าแรงงาน เนื่องจากใช้แรงงานของคนในครอบครัวจึงไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนเป็นตัวเงินเพื่อนำไปคำนวณรวมเป็นต้นทุนการผลิต มีการกำหนดราคาขายโดยใช้วิธีประมาณการหรือตามประสบการณ์เพื่อให้ผู้ซื้อยอมรับราคาที่ตั้งขึ้นมา

โดยไม่คำนึงถึงต้นทุนการผลิตที่แท้จริง ซึ่งอาจส่งผลให้วิสาหกิจชุมชนมีกำไรลดลง หรืออาจประสบภาวะขาดทุนจากการดำเนินงาน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ “วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื่อลายช้างตีกด้าบรรพ์ ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์” เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการทอเสื่อที่แท้จริง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการตั้งราคาสินค้าให้สอดคล้องกับต้นทุนการผลิตได้อย่างเหมาะสม และส่งผลให้การบริหารจัดการและควบคุมต้นทุนจากการผลิตเสื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ต้นทุนการทอเสื่อลายช้างตีกด้าบรรพ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอเสื่อลายช้างตีกด้าบรรพ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื่อลายช้างตีกด้าบรรพ์: กรณศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ได้แก่

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุน

การวิเคราะห์ส่วนนี้เพื่อให้ทราบถึงต้นทุนและรายได้รวมไปถึงกำไรที่ผู้ผลิตได้รับ โดยพิจารณาถึงต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของผู้ผลิตประเภทวิสาหกิจชุมชน สามารถจำแนกต้นทุนตามพฤติกรรมของต้นทุน (Cost Behavior) แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ (สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์, 2563)

1.1 ต้นทุนคงที่ (Fixed Costs) หมายถึง ต้นทุนที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสัดส่วนของระดับปริมาณการผลิต ไม่ว่าจะผลิตในปริมาณมากหรือผลิตในปริมาณน้อยหรือไม่มีการดำเนินการผลิตเลยก็ต้องเสียต้นทุนนี้ เช่น ค่าเช่าอาคาร ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

1.2 ต้นทุนผันแปร (Variables Costs) หมายถึง ต้นทุนที่ผันแปรไปตามสัดส่วนระดับของปริมาณการผลิต ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการใช้ปัจจัยการผลิตผันแปรในการผลิต ถ้าทำการผลิตในปริมาณมาก ต้นทุนผันแปรในการผลิตก็จะมากตามไปด้วย แต่หากทำการผลิตในปริมาณน้อย ต้นทุนผันแปรในการผลิตก็จะน้อยตามไปด้วย หรือถ้าหากไม่มีการดำเนินการผลิตเลย ก็ไม่ต้องจ่ายต้นทุนชนิดนี้ เช่น ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า เป็นต้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผลตอบแทน

การวิเคราะห์การลงทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของโครงการ เพื่อประเมินความเป็นไปได้ทางการเงิน คือ โครงการที่ลงทุนสามารถก่อให้เกิดรายได้ที่คุ้มค่างบค่าใช้จ่ายต่าง ๆ และมีอัตราผลตอบแทนที่ได้รับบรรลุวัตถุประสงค์ทางการเงินตามที่ต้องการหรือไม่ เครื่องมือที่ช่วยในการศึกษาผลตอบแทนในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้ (เยาวรักษ์ สุขวิบูลย์, 2564)

2.1 วิธีอัตรากำไรขั้นต้น เป็นการวัดอัตราส่วนเปรียบเทียบผลกำไรขั้นต้นกับยอดขาย ทำให้สามารถประเมินประสิทธิภาพในการดำเนินงานของกิจการ

กำไรขั้นต้น = รายได้จากการขาย - ต้นทุนขาย/บริการ

อัตรากำไรขั้นต้น = กำไรขั้นต้น / ยอดขาย $\times 100$

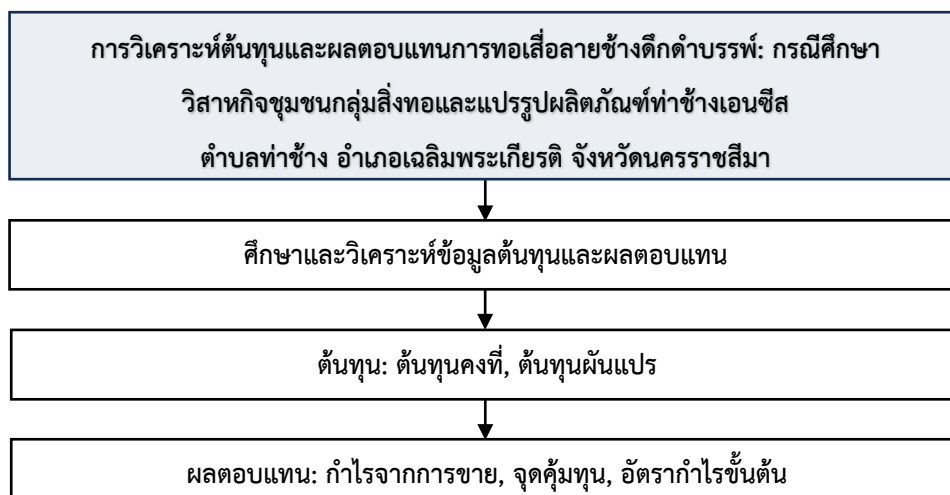
อัตรานี้ค่าที่ได้ยิ่งสูงยิ่งดี เพราะแสดงถึงความสามารถในการทำกำไรของกิจการและมีการควบคุมต้นทุนการผลิตที่ดี ถ้าอัตรากำไรขั้นต้นต่ำ จะสะท้อนให้เห็นถึงการควบคุมต้นทุนการผลิตที่อาจไม่มีประสิทธิภาพ

2.2 จุดคุ้มทุน คือ การพิจารณาปริมาณยอดขายที่ทำให้รายได้เท่ากับต้นทุนรวม หรือปริมาณยอดขายที่ทำให้กำไรเท่ากับศูนย์ กิจการจะไม่มีผลกำไรหรือผลขาดทุน

จุดคุ้มทุน = ต้นทุนคงที่ / (ราคาขายต่อหน่วย - ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประเด็นสำคัญและนำมาประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เลขที่ 63 หมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวรี ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา มีสมาชิก จำนวน 23 คน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2560) โดยกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างจากผู้ที่ เป็นคณะกรรมการบริหารของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ประธาน รองประธาน คณะกรรมการ เลขานุการ และเหรัญญิก ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา เลขที่ 63 หมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวรี ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 คน โดยพิจารณา คัดเลือกคณะกรรมการบริหารของวิสาหกิจชุมชนเป็นกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้และทราบข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินงานของกลุ่ม รวมทั้งมีบทบาทและอำนาจในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดหา วัตถุดิบ การกำหนดราคาสินค้า และการบริหารจัดการการผลิต

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยการใช้ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับ บริบทของกลุ่ม จำนวน 3 ข้อคำถาม 2) ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของการทอเสื้อ จำนวน 2 ข้อคำถาม และ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนของการทอเสื้อ จำนวน 2 ข้อคำถาม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย คือ การทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้วิธีหาค่าดัชนี ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Object Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามอยู่ระหว่าง 0.66-1.00 ทุกข้อ ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยและสามารถนำมาใช้ ในการสอบถามได้ (Rovinelli and Hambleton, 1977)

3. วิธีรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ เชิงลึก (In-depth Interviews) โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับประธาน รองประธาน คณะกรรมการ เลขานุการ และเหรัญญิก ของวิสาหกิจกลุ่มสิ่งทอและแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 10 คน เพื่อนำมา วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอเสื้อ

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการรวบรวมค้นคว้า ข้อมูลจากตำรา หนังสือวารสาร บทความวิจัย และเว็บไซต์ที่เผยแพร่ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 รายการ เพื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของกลุ่ม โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนของการท่องเที่ยว ซึ่งมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน โดยการแสดงผลจำนวนร้อยละ (Percentage) มาวิเคราะห์ต้นทุนโดยการแบ่งเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร (สมนึก เอื้อจิระพันธุ์, 2563)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนของการท่องเที่ยว ซึ่งมีการวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน โดยการแสดงผลจำนวนร้อยละ (Percentage) มาวิเคราะห์ผลตอบแทน ได้แก่ อัตรากำไรขั้นต้นและจุดคุ้มทุน (เยาวรักษ์ สุขวิบูลย์, 2564)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการท่องเที่ยวสายช้างศึกดำบรรพ์: กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชน กลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 5 บ้านหนองบัวรี ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา สถานที่จัดตั้งของกลุ่มอยู่บนเส้นทางท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค “Khorat Geopark” โดยเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 องค์การยูเนสโกประกาศรับรองให้โคราชจีโอพาร์คเป็นอุทยานธรณีระดับโลก หรือ จีโอพาร์คโลกยูเนสโก (UNESCO Global Geopark) (ไทยพีบีเอส, 2566) อีกทั้งสถานที่ตั้งของกลุ่มยังอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น ไทรงามเฉลิมพระเกียรติ (อายุราว 200 ปี) ภูมิทัศน์โขลงช้างศึกดำบรรพ์ เรือโบราณใกล้สะพานมูลมะรันรัฐ เป็นต้น ทางกลุ่มได้จดทะเบียนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2566 โดยมีนางธนาภรณ์ กุญแก้ว เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิกกลุ่มจำนวนทั้งสิ้น 23 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 50-60 ปี มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวมากกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยได้รับความรู้และเทคนิคการท่องเที่ยวจากพ่อและแม่ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก และหารายได้เสริมจากการท่องเที่ยว โดยมีการบริหารจัดการด้านการเงิน ด้านการผลิต และด้านการตลาด ดังนี้

1.1. ด้านการเงิน วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าช้างเอนชีสสมาชิกทุกคนต้องลงทุนอย่างน้อย 1 หุ้น และไม่เกิน 10 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท โดยทางกลุ่มสมาชิกทุกคนต้องลงทุนอย่างน้อย 1 หุ้น และไม่เกิน 10 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท โดยทางกลุ่มได้มีการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในชื่อ “กลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าช้างเอนชีส” กำหนดให้มีผู้มีอำนาจในการถอนเงินจำนวน 3 คน คือ ประธาน เภรณญิก และเลขานุการ โดยใช้เงื่อนไขการสั่งจ่าย 2 ใน 3 คน ทางกลุ่มได้มีการจดรายการซื้อวัตถุดิบบางครั้งแต่ไม่ได้มีการบันทึกรายการตามระบบบัญชี

1.2 ด้านการผลิต การทอเสื่อมีการสืบสานภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากบรรพบุรุษเดิมเป็นการทอเสื่อแบบไม่มีลวดลาย ปัจจุบันได้มีการพัฒนาลวดลายประยุกต์ขึ้นมาใหม่กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้แก่ ลายช้างตึกดำบรรพ์ เนื่องจากสถานที่ตั้งของกลุ่มอยู่บนเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงภูมิศาสตร์ในพื้นที่โคราชจีโอพาร์ค ซึ่งในอดีตตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีการทับถมของตะกอนกรวดทรายจนกลายเป็นแหล่งฟอสซิลช้างกลุ่มน้ำมูล โดยได้มีการขุดค้นพบฟอสซิลช้างตึกดำบรรพ์หลากหลายสายพันธุ์มากที่สุดในโลก คือ ค้นพบ 10 สกุล จาก 55 สกุลที่พบทั่วโลก (ประเทือง จินตสกุล, 2562) โดยทางกลุ่มได้ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ กก (ไหลราชินี) ซึ่งเป็นวัชพืชมาทอเสื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น เน้นใช้แรงงานในครัวเรือนไม่ได้มีการจ่ายค่าแรงงาน ทางกลุ่มได้รับการสนับสนุนถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิคการผลิตจากหน่วยงานภาครัฐหลายแห่ง เช่น เทศบาลตำบลเฉลิมพระเกียรติ สำนักงานพัฒนาชุมชนเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา สถาบันการศึกษาต่าง ๆ โดยนำเสื่อมาออกแบบพัฒนาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานให้มีความร่วมสมัยยิ่งขึ้น เช่น อาสนะ เสื่อลายช้างตึกดำบรรพ์ใส่กรอบรูป เป็นต้น

กระบวนการผลิต การผลิตเสื่อ มีรายละเอียดกระบวนการผลิต ดังนี้

ขั้นที่ 1 จัดเตรียมต้นกก (ไหลราชินี) ทางกลุ่มสามารถหาต้นกก (ไหลราชินี) ได้จากพื้นที่ธรรมชาติในบริเวณหมู่บ้านซึ่งจะขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ทุ่งนา ลำคลอง เป็นต้น หรือซื้อกกแห้ง (ไหลราชินี) จากชุมชน โดยนำต้นกกมาตัดใบและดอกออกให้มีความยาวประมาณ 80-100 ซม. และสอยต้นกกออกเป็น 3 เส้น นำไปตากแดดจัด 2 วัน จนต้นกกแห้งสนิทเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล

ขั้นที่ 2 กระบวนการย้อมสี มี 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ก่อไฟโดยไฟที่ใช้ต้องสม่ำเสมอ นำปืบใส่น้ำพอประมาณให้ท่วมเส้นกก แล้วนำมาตั้งบนเตา รอให้น้ำเดือดแล้วใส่สีเคมีสำหรับย้อมกก 1 ซอง เอาไม้คน รอให้สีแตกตัว

ขั้นตอนที่ 2 นำเส้นกกลงต้มในปืบโดยใช้ไม้ไผ่กด ใช้เวลาในการต้มประมาณ 5 นาที

ขั้นตอนที่ 3 นำเส้นกกที่ย้อมสีแล้วลงล้างในน้ำเปล่าครั้งแรก และครั้งที่ 2 ให้ล้างด้วยน้ำสารส้ม แช่ทิ้งไว้ 5 นาที เนื่องจากจะทำให้กกขึ้นเงา แล้วจึงนำกกไปแขวนที่ไม้ไผ่ตากแดดที่จัด 1 วัน และนำมาผึ่งไว้ใต้ถุนบ้านอีก 1 วัน

ขั้นตอนที่ 4 นำเส้นกทีย้อมสีมาตากแห้งแล้วเก็บมัดรวมกันเอาผ้าห่อไว้แล้วนำมาใส่ในถุงปุ๋ย เพื่อไม่ให้สีเปลี่ยน โดยแยกเป็นสีเพื่อความสะดวกในการใช้งาน

ขั้นที่ 3 กระบวนการทอเสื่อ มี 5 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 นำเชือกไนลอนซึ่งที่ทอเสื่อให้เป็นเส้นตามกึ่งและพิม

ขั้นตอนที่ 2 เลือกสีและลายที่จะทอ นำกมมาวัดที่พิมให้มีขนาดความยาวของกยาวเกินพิมด้านละ 3 นิ้ว โดยนำเส้นกทีย้อมสีแล้วมาจุ่มน้ำแล้วนำขึ้นเลย เพื่อให้เส้นกมนี้

ขั้นตอนที่ 3 นำกสอดเข้ากับไม้สอดเพื่อที่จะสอดเข้ากับที่ทอเสื่อ แล้วผลักพิมเข้าหาตัวเองให้กแน่นติดกัน

ขั้นตอนที่ 4 จากนั้นเพิ่มลาดลายโดยใช้กระบอกลพิมพลายเพื่อทอเป็นลวดลายต่าง ๆ ตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อทอเสื่อเสร็จก็ตัดเสื่อแล้วนำไปตากแดดเพื่อให้เสื่อแห้งไม่ให้เกิดเชื้อรา หลังจากนั้นนำไปเก็บไว้ในที่ร่ม นำผ้ามาม้วนขอบเสื่อทั้ง 4 ด้าน

1.3 ด้านการตลาด ทางกลุ่มมีการจำหน่ายสินค้าผ่านทางหน้าร้าน ซึ่งเป็นที่ทำการของกลุ่มเป็นหลัก มีการรับหรือเดอร์สินค้า และจำหน่ายผ่านช่องทางเฟซบุ๊กของทางกลุ่ม โดยใช้บริการขนส่งสินค้าของ J&T ค่าขนส่งรวมในราคาจำหน่ายแล้ว อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการให้จำหน่ายตามงานอีเวนต์ต่าง ๆ ที่จัดขึ้น สินค้าของทางกลุ่ม ได้แก่ 1) เสื่อลายช้างดิกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. ราคาจำหน่าย 650 บาท และขนาด 60×260 ซม. ราคาจำหน่าย 800 บาท 2) อาสนะ ขนาด 60×60 ซม. ราคาจำหน่าย 200 บาท 3) เสื่อลายช้างดิกดำบรรพ์ใส่กรอบรูป ขนาด 60×55 ซม. ราคาจำหน่าย 1,500 บาท ซึ่งสินค้าที่จำหน่ายได้มากที่สุด คือ เสื่อลายช้างดิกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. สำหรับการกำหนดราคาขายสินค้าของทางกลุ่มใช้วิธีกะประมาณไม่ได้ใช้ตามหลักการทางบัญชี เพื่อให้ผู้ซื้อยอมรับราคาที่ตั้งขึ้นมาไม่มีการบันทึกรายการตามระบบบัญชี

2. ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการทอเสื่อ (ไหลราชนี) ลายช้างดิกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม.

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการทอเสื่อ (ไหลราชนี) ลายช้างดิกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. 1 รอบการผลิต ผลิตได้ 9 ผืน โดยการหาค่าเฉลี่ยและแสดงผลจำนวนร้อยละ มาวิเคราะห์ต้นทุนโดยการแบ่งเป็นต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ในตารางแสดงต้นทุนการผลิต ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ต้นทุนการทอเสื่อ (ไหลราชนี) ลายช้างดิกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม.

ประเภทต้นทุน	ปริมาณการใช้/ รอบการผลิต	ต้นทุน (บาท/รอบการผลิต)	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปร			
ค่ากก	10 กิโลกรัม	765.00	13.69
ค่าเชือกไนลอน	180 เมตร	144.00	2.58

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเภทต้นทุน	ปริมาณการใช้/ รอบการผลิต	ต้นทุน (บาท/รอบการผลิต)	ร้อยละ
ค่าสีย้อมกก	16 ซอง	72.00	1.29
ค่าผ้าก๊วยซอบเสื่อ	48 เมตร	234.00	4.19
ค่าสารส้ม	0.9 กิโลกรัม	20.70	0.37
ค่าน้ำ	6,500 ลิตร	45.00	0.81
ค่าน้ำมันรถ	9 ลิตร	279.00	4.99
ค่าแรงงานในการย้อมกก	4 ชั่วโมง 30 นาที	202.50	3.62
ค่าแรงงานในการทอเสื่อ	63 ชั่วโมง	2,835.00	50.73
ค่าแรงงานในการเย็บก๊วยซอบเสื่อ	9 ชั่วโมง	405	7.25
รวมต้นทุนผันแปร		5,002.20	89.52
ต้นทุนคงที่			
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์		585.83	10.48
รวมต้นทุนคงที่		585.83	10.48
รวมต้นทุน		5,588.03	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ต้นทุนการทอเสื่อกก (ไหลราชินี) ลายช้างดึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. มีต้นทุนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 5,588.03 บาท ต่อ 1 รอบการผลิต (1 รอบการผลิตใช้ระยะเวลาประมาณ 15 วัน) ประกอบด้วย ต้นทุนผันแปร 5,002.20 บาท คิดเป็นร้อยละ 89.52 โดยในส่วนต้นทุนผันแปรนั้น ต้นทุนที่สูงที่สุด คือ ค่าแรงงานในการทอเสื่อ 2,835 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.73 รองลงมา คือ ค่ากก 765 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.69 และต้นทุนคงที่ 585.83 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.48 โดยในส่วนต้นทุนคงที่นั้น ต้นทุนที่มากที่สุด คือ ค่าเสื่อมราคากีทอเสื่อ ดังนั้น การผลิตเสื่อกก (ไหลราชินี) ลายช้างดึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. จำนวน 1 รอบการผลิตจะสามารถผลิตได้ทั้งสิ้น 9 ผืน ต้นทุนรวม เท่ากับ 5,588.03 บาท จึงมีต้นทุนการผลิตเสื่อกก (ไหลราชินี) ลายช้างดึกดำบรรพ์ 620.89 บาท/ผืน

ผลการวิเคราะห์ผลตอบแทนการทอเสื่อลายช้างดึกดำบรรพ์ของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลตอบแทนการทอเสื่อกก (ไหลราชินี) โดยการหาค่าเฉลี่ย แสดงผลจำนวนร้อยละ อัตรากำไรขั้นต้น และจุดคุ้มทุน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ผลตอบแทน และจุดคุ้มทุนของการทอเสื้อกก(ไหลราจีน) ลายช้างตึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม.

รายการ	จำนวนเงิน
ผลผลิต (ผืน/รอบการผลิต)	9.00
ราคาขาย (บาท/ผืน)	650.00
ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย (บาท/ผืน)	555.80
ต้นทุนคงที่ (บาท/รอบการผลิต)	585.83
รายได้จากการขาย (บาท/รอบการผลิต)	5,850
ต้นทุนในการผลิตโดยรวม (บาท/รอบการผลิต)	5,588.03
กำไรขั้นต้น (5,850-5,588.03)	261.97
อัตรากำไรขั้นต้น (%) $(261.97/5,850) \times 100$	4.48
จุดคุ้มทุน (รอบการผลิต) $585.83/(650-555.8)$	6.22

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลตอบแทนจากการทอเสื้อกก (ไหลราจีน) ลายช้างตึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. ต่อรอบการผลิต ประกอบด้วย รายได้จากการขายเสื้อกก(ไหลราจีน) คือ 5,850 บาท ต่อรอบการผลิต กำไรขั้นต้น 261.97 บาทต่อรอบการผลิต อัตรากำไรขั้นต้น ร้อยละ 4.48 และจุดคุ้มทุน 6.22 ผืนต่อรอบการผลิต (ประมาณ 7 ผืน)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื้อลายช้างตึกดำบรรพ์: กรณีศึกษา วิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ตำบลท่าช้าง อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนครราชสีมา พบว่า

1. สมาชิกของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส มีจำนวนทั้งสิ้น 23 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 50-60 ปี มีประสบการณ์ในการทอเสื้อมากกว่า 5 ปีขึ้นไป โดยได้รับความรู้ และเทคนิคการทอเสื้อจากพ่อและแม่ ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลักและหารายได้เสริมจากการทอเสื้อ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาลายประยุกต์ขึ้นมาใหม่กลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ได้แก่ ลายช้างตึกดำบรรพ์ โดยทางกลุ่มได้ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ได้แก่ กก (ไหลราจีน) จะเน้นใช้แรงงานในครัวเรือน ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้า ได้แก่ สถานที่ทำการของกลุ่ม ช่องทางเฟซบุ๊ก และจำหน่ายตามงานอีเวนต์ต่าง ๆ ผลิตภัณฑ์ของทางกลุ่ม ได้แก่ 1) เสื้อลายช้างตึกดำบรรพ์ 2) อาสนะ 3) เสื้อลายช้างตึกดำบรรพ์ใส่กรอบรูป ซึ่งผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายได้มากที่สุด คือ เสื้อลายช้างตึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. วิธีการจัดหาเงินทุนของทางกลุ่ม คือ ให้สมาชิกทุกคนลงทุนอย่างน้อย 1 หุ้น และไม่เกิน 10 หุ้น โดยมีมูลค่าหุ้นละ 100 บาท

ต้นทุนการทอเสื่อกก (ไหลราชินี) ลายช้างศึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส จำนวน 5,588.03 บาทต่อรอบการผลิต จำแนกเป็นต้นทุนผันแปร จำนวน 5,002.20 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 89.52 และต้นทุนคงที่ 585.83 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 10.48 โดยในส่วนต้นทุนผันแปรนั้น ต้นทุนที่มากที่สุด คือ ค่าแรงงานในการทอเสื่อ 2,835 บาทต่อรอบการผลิต คิดเป็นร้อยละ 50.73 สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีรัตน์ สาวิ และคณะ (2563) ทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื่อกกลายธรรมชาติแบบพับขนาด 200×200 ซม. ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแพง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านแพง อำเภอกอสุ่มพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า มีต้นทุนรวม 357,116 บาทต่อปี โดยมีการคิดต้นทุนจำแนกเป็นต้นทุนวัตถุดิบทางตรง 41,770.60 บาทต่อปี ต้นทุนค่าแรงทางตรง 175,200 บาทต่อปี และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 140,145.40 บาทต่อปี ซึ่งต้นทุนที่มากที่สุด คือ ต้นทุนค่าแรงงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ หัตยา ภูน้ำเย็น (2566) ทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเสื่อกกบ้านดอนแดง และบ้านเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่า ต้นทุนการผลิตเสื่อ 2 พับ ขนาด 1.4×2 เมตร มีต้นทุนรวม 227.42 บาทต่อผืน โดยมีการคิดต้นทุนจำแนกเป็นต้นทุนวัตถุดิบทางตรง 71.57 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 23.86 ต้นทุนค่าแรงทางตรง 155 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 51.61 และต้นทุนค่าใช้จ่ายในการผลิต 0.85 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 0.28 โดยต้นทุนที่มากที่สุด คือ ต้นทุนค่าแรงในการทอเสื่อ 100 บาทต่อผืน คิดเป็นร้อยละ 33.33

2. ผลตอบแทนการทอเสื่อกก (ไหลราชินี) ลายช้างศึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม.ต่อรอบการผลิต ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส มีรายได้จากการขายเสื่อ 5,850 บาทต่อรอบการผลิต โดยมีราคาขาย 650 บาทต่อผืน กำไรขั้นต้น 261.97 บาทต่อรอบการผลิต เมื่อวิเคราะห์อัตรากำไรขั้นต้น ร้อยละ 4.48 ซึ่งเป็นการวัดความสามารถในการทำกำไร เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจลงทุน และการบริหารต้นทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สัญลักษณ์ วิจิตรสาระวงศ์, 2560) และจุดคุ้มทุน 7 ผืนต่อรอบการผลิต จะเห็นว่ากำไรจากการขายเสื่อเสื่อกก (ไหลราชินี) ลายช้างศึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม. ค่อนข้างมีกำไรน้อย เนื่องจากต้นทุนในการผลิตเสื่อกก (ไหลราชินี) ประกอบไปด้วย ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าวัตถุดิบและค่าแรงงาน รวมถึงต้นทุนคงที่ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการลงทุนในอุปกรณ์ ซึ่งหลักการคิดต้นทุนจะมีอยู่ 2 หลักการ คือ หลักการทางบัญชีและหลักการของผู้ผลิต คือ หากผู้ผลิตมีการคิดต้นทุนตามหลักการของผู้ผลิตจะไม่มีต้นทุนในส่วนของคุณค่าแรงงานเนื่องจากใช้แรงงานครอบครัวเป็นหลัก จึงไม่ได้มีการจ่ายค่าตอบแทน อีกทั้งไม่มีการคิดต้นทุนในส่วนของอุปกรณ์มารวมเป็นต้นทุน เพราะผู้ผลิตอาจจะไม่เข้าใจเรื่องค่าเสื่อมราคา จึงทำให้ต้นทุนสินค้าต่ำกว่าความจริงจากการสัมภาษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส พบว่าในการคำนวณต้นทุนการทอเสื่อกก (ไหลราชินี) ไม่ได้มีการคิดค่าแรงงานเนื่องจากถือว่าเป็นแรงงานในครอบครัวและสมาชิกของทางกลุ่มและไม่ได้คิดค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ ทำให้เมื่อมาคิดต้นทุนตามหลักการบัญชี ต้นทุนเสื่อจึงเพิ่มขึ้น

ส่งผลให้กำไรจากการขายเสื้อก (ไหลราซินี) ลายช้างตึกดำบรรพ์ ขนาด 60×200 ซม.ต่อหน่วยลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับราคาคำนวณตามหลักการคิดต้นทุนของผู้ผลิตเนื่องจากค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการลงทุนในอุปกรณ์จะต้องนำมาคิดรวมเป็นต้นทุนในการผลิตเสื้อ รวมทั้งค่าแรงงานที่เกิดจากคนในครอบครัว และสมาชิกของกลุ่ม ซึ่งหากพิจารณาจากต้นทุนผันแปรนั้น ต้นทุนที่สูงที่สุด คือ ค่าแรงงานในการทอเสื้อ คิดเป็นร้อยละ 50.73 เนื่องจากการทอเสื้อลายช้างตึกดำบรรพ์ 1 ผืน ประกอบด้วยลวดลายรูปช้าง จำนวน 1 ตัว โดยใช้เวลาทอลวดลายรูปช้างประมาณ 4 ชั่วโมง ซึ่งใช้ระยะเวลาทอลวดลายรูปช้างค่อนข้างนาน เมื่อรวมระยะเวลาการทอเสื้อทั้งผืนแล้วใช้เวลาทอประมาณ 7 ชั่วโมง สอดคล้องกับงานวิจัยของทยา ภูน้ำเย็น (2566) ทำการศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเสื้อก บ้านดอนแดง และบ้านเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม พบว่าหากคิดต้นทุนการผลิตเสื้อ 2 ผืน ขนาด 1.4×2 เมตร ตามหลักการของผู้ผลิตที่จะคิดต้นทุนที่จ่ายเป็นตัวเงินสด จะมีต้นทุนรวม 111.57 บาท ต่อผืน ราคาขาย 300 บาทต่อผืน จะมีกำไร 188.43 บาทต่อผืน แต่ถ้าหากคิดตามหลักการของบัญชี จะมีต้นทุนตามหลักการบัญชี 227.42 บาทต่อผืน กำไรที่ 72.58 บาทต่อผืน จะเห็นว่าเมื่อคิดต้นทุนตามหลักการของบัญชีจะมีกำไรต่อหน่วยที่ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับหลักการคำนวณต้นทุนของผู้ผลิต เนื่องจากมีค่าใช้จ่าย คือ ค่าแรงที่เกิดจากคนในครอบครัวรวมถึงค่าใช้จ่ายจากการลงทุนในอุปกรณ์ที่จะต้องนำมาคิดเป็นส่วนเป็นต้นทุนในการผลิตเสื้อแต่ละผืน

นอกจากนี้การที่ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส มีการกำหนดราคาขายผลิตภัณฑ์โดยใช้วิธีกะประมาณหรือตามประสบการณ์ เพื่อให้ผู้ซื้อยอมรับราคาที่ตั้งขึ้นมา โดยไม่มีการบันทึกรายการตามระบบบัญชี จึงทำให้ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอสำหรับวิเคราะห์ต้นทุนและจุดคุ้มทุน เพื่อใช้ในการตั้งราคาที่เหมาะสม ซึ่งการตั้งราคาโดยประมาณการนั้นมีผลทำให้การตั้งราคาขายต่ำไปทำให้ทางกลุ่มได้กำไรน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญภา หวังที่ซอบ และ สุภลักษณ์ จงรักษ์ (2564) ทำการศึกษการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษา กลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านกูป ตำบลหันสัง อำเภอบางปะหัน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา พบว่า ทางกลุ่มมีความรู้ด้านงานบัญชีเพียงเล็กน้อย ทำให้มีการคำนวณต้นทุนผลิตภัณฑ์ไม่ครบถ้วนและไม่มีการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน และมีการกำหนดราคาขายโดยใช้การกะประมาณ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื้อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส พบว่าต้นทุนค่าแรงงานมีสัดส่วนมากที่สุด เพื่อหาแนวทางการลดต้นทุนในการผลิตต่อไป ทางกลุ่มควรคำนึงถึงค่าแรงงานเป็นอันดับแรก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมส่งเสริมความรู้เทคนิคการทอเสื้อให้กับทางกลุ่ม เพื่อให้ทางกลุ่มสามารถลดระยะเวลาการทอเสื้อได้ จะส่งผลให้ต้นทุนค่าแรงงานลดลง ทำให้ทางกลุ่มได้รับผลตอบแทนที่เพิ่มขึ้น

1.2 ข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มสิ่งทอและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำช้างเอนซิส ซึ่งทางกลุ่มไม่มีการจดบันทึกตามระบบบัญชี ข้อมูลจึงอาจมีความคลาดเคลื่อนได้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดอบรมส่งเสริมความรู้ด้านบัญชีให้กับทางกลุ่มรวมถึงมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทางกลุ่มสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการต้นทุนและกำหนดราคาขายได้อย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

สำหรับผู้สนใจการทำวิจัยเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื้อในครั้งต่อไป ควรเพิ่มประเด็นอื่น ๆ เช่น แนวทางการบันทึกต้นทุนการทอเสื้อ การลดต้นทุนการทอเสื้อ เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการบันทึกต้นทุนให้กับพื้นที่อื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2567). รายชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน. <https://smce.doae.go.th>
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2548). พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548. https://www.moac.go.th/law_agri-preview-391991791824
- ไทยพีบีเอส. (19 พฤษภาคม 2566). ยูเนสโกรับรอง “โคราชจีโอพาร์ค” เป็นอุทยานธรณีโลก. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/327959>
- ธัญลักษณ์ วิจิตรสารวงศ์. (2560). วิเคราะห์เจาะลึกรายงานทางการเงินและการประเมินมูลค่าตราสารทุน (พิมพ์ครั้งที่ 1). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 17). ห้างหุ้นส่วนสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ประเทือง จินตสกุล. (2562). โคราชจีโอพาร์ค สู่อิโพนาร์คโลกยูเนสโก. <https://www.ladboakhow.go.th/fileupload/4993116310.pdf>
- เพ็ญภา หวังที่ซอบ และ สุภลักษณ์ จงรักษ์. (2564). การใช้ข้อมูลทางการบัญชีเพื่อการบริหารงานของกลุ่มผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ชุมชน กรณีศึกษากลุ่มจักสานผักตบชวาบ้านกูป ตำบลหันสัง อำเภอบางปะหัน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 10(3), 122-130.
- ไพบูลย์ พงษ์วงศ์. (2561). การบัญชีเพื่อการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). แสงดาว.
- มาลีรัตน์ สาผิว, รุ่งฤดี ภิรมย์ไกรภักดิ์, ธัญลักษณ์ เวียงอินทร์, ชลธิชา สุทธิประภา, วรณนิภา ไพรวัลย์ และ พรณิภา สิงลี (2563). วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการทอเสื้อกกลายธรรมชาติแบบพับขนาด 200×200 ซม. ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแพ่ง หมู่ที่ 11 ตำบลบ้านแพ่ง อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 10(3), 254-264.

- เยาวรักษ์ สุขวิบูลย์. (2564) รายงานการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 10). ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทีพีเอ็น เพรส.
- สมนึก เอื้อจิระพันธุ์. (2563). การบัญชีบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3). บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- สัมฤทธิ์ ศิริคะณรัตน์ และ นีรนาท เสนาจันทร์. (2565). ปัญหาการจัดการต้นทุนการผลิตข้าวไรซ์เบอร์รี่ ของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*, 12(2), 170-182.
- หัตถยา ภูน้ำเย็น. (2566). การศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตผลิตภัณฑ์หัตถกรรมเสื่อกก บ้านดอนแดงและบ้านเหล่าพัฒนา อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 17(1), 195-206.
- อรอุมา สำลี, กนกนาถ ศรีกาญจน์ และ เจษฎา ร่มเย็น. (2565). การวิเคราะห์ต้นทุนผลิตภัณฑ์ใหม่ของ ผลิตภัณฑ์ชุมชน อำเภอดง จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 57-77
- Rovinelli, R. J. and Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Tijdschrift voor Onderwijsresearch*, 2(2), 49-60